

Kawai Strong Washburn (Hāmākua, 1981) va néixer i va passar la infància a la costa de Hawaïi. Els seus contes han aparegut en diverses revistes i antologies, com *The Best American Nonrequired Reading*, *McSweeney's*, *Recommended Reading* d'*Electric Literature* o *Barrelhouse*, entre d'altres. L'any 2015 va rebre la beca Tin House Summer Scholar i també la Bread Loaf. La seva primera novel·la, *Taurons en temps de salvadors*, ha guanyat el premi PEN/Hemingway 2021 i ha estat traduïda a vuit llengües.

Josefina Caball i Guerrero és solsonina amb arrels manresanes; des del 1987 es dedica a la traducció, activitat que ha compaginat amb la docència. Ha traduït assaig, memòries, novel·la i literatura juvenil d'autors com Ngũgĩ wa Thiong'o, Vivian Gornick, George Steiner, Behrouz Boochani, Jesmyn Ward, Eudora Welty, Don DeLillo, Richard Ford, Lucia Berlin, Neil Gaiman, Charles i Mary Lamb...

Sarah Moss – «*Taurons en temps de salvadors* és una novel·la brillant i un dels llibres més captivadors i memorables que he llegit enguany. Les frases resplendeixen, les veus narratives es mantenen característiques i autèntiques, i sota el realisme de pobresa i pèrdua sonen les notes profundes del rerefons màgic. No volia que s'acabés.»

Marlon James – «La novel·la que no sabies que estaves esperant. Els vells mites xoquen amb noves realitats, l'amor compareix amb el dol, la fe fa aparèixer la màgia, i els aspectes còmics es fonen amb els dramàtics i es converteixen en una cosa nova. Tot explicat amb un lirisme tan atrevit que crema. Un debut ferotge.»

Imbolo Mbue, *The New York Times Book Review* – «*Taurons en temps de salvadors* potser és el seu debut, però Washburn demostra ser un veterà a l'hora de disseccionar les maneres com els llocs, i els vincles que hi tenim i les formes de desvincular-nos-en, ens trenquen i ens refan. Amb una prosa que en un paràgraf et deixa sense alè just abans de fer-te passar lliscant al següent d'una manera suau i tendra, aquest escriptor apassionant ens crida a veure Hawaii en la seva totalitat. A cada racó d'aquesta novel·la hi ha misteri i bellesa.»

Sarah Moss, *The Guardian* – «Ha modificat la meua manera d'entendre el món. Bellament escrit i completament absorbent.»

Sarah Neilson, *The Seattle Times* – «De tant en tant, una primera novel·la irromp al món entonant d'una manera tan inesperadament perfecta i melòdica que llegir-la et fa sentir de meravella. La prosa sensorial de Washburn és un regal, com els personatges del llibre. Tots dos submergeixen el lector i el

deixen buscant, buscant-hi quins són els mapes i les històries que ens guien.»

Anderson Tepper, *Vanity Fair* – «Combina la dura realitat hawaiana amb escapades fantosiques plenes d'elements sobrenaturals d'una manera totalment original.»

Kaui Hart Hemmings, *Oprah Daily* – «Radiant. T'atrapa de seguida, et submergeix en aigües hawaianes i finalment t'allibera, deixant-te sense alè i transformat.»

Kirkus – «La prosa de Washburn, nadiu de Hawaii, és exuberant i creativa; retrata les illes i la seva gent amb perspicàcia i amor. Les seves històries es mouen en direccions inesperades, ara són hilarants, ara et trenquen el cor. Una primera novel·la amb un estil sorprenent, uns personatges memorables i una premissa miraculosa ben versemblant, juntament amb una prosa bellíssima.»

Stephanie Cross, *Daily Mail* – «Una exploració electrizant i contundent de com la vida, l'esperança i la bondat persisteixen després de la pèrdua.»

Kawai Strong Washburn

Taurons en temps de salvadors

Traducció de l'anglès de Josefina Caball

ANTÍPODA, 59

EDICIONS DEL PERISCOPI

Títol original: *Sharks In The Time of Saviors*

© Kawai Strong Washburn, 2020

Primera edició: novembre del 2021

© de la traducció: Josefina Caball, 2021

© de il·lustració de la coberta: Rodrigo Corral i Matt Buck, 2020
(adaptada de la il·lustració de l'edició americana a MCD / Farrar,
Straus & Giroux, dels mateixos autors)

© de la il·lustració de les guardes: SlothAstronaut / AdobeStock

© de la fotografia de l'autor: Crystal Liepa

© d'aquesta edició: Edicions del Periscopi SLU, 2021

Publicat per Edicions del Periscopi SLU

info@periscopi.cat

Web: www.periscopi.cat

Facebook: www.facebook.com/Periscopi

Twitter: twitter.com/Ed_Periscopi

Instagram: @edicions_del_periscopi

Impressió: Romanyà Valls

Sant Joan Baptista, 35

08789 - La Torre de Claramunt | Barcelona

Impress a Catalunya – *Printed in Catalonia*

Edició a càrrec d'Aniol Rafel, Andrea Rovira i Marta Rubirola

Correcció: Miquel Saumell Santaeugènia, Òscar Lozano i Núria Saurina Eudaldo

Disseny de la col·lecció, de la coberta i maquetació: Tono Cristòfol

Aquest llibre s'ha imprès amb un paper offset cru de vuitanta grams i ha estat compaginat amb la tipografia Caslon Pro en cos 12.

Dipòsit legal: B 12036-2021

ISBN: 978-84-17339-76-0

Tots els drets reservats. Queda rigorosament prohibida, sense l'autorització escrita dels titulars del copyright, sota les sancions establertes per la llei, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, inclosos la reprografia i el tractament informàtic, i la distribució d'exemplars mitjançant el lloguer o préstec públics.

Amb el suport del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

NOTA DELS EDITORS

L'edició original d'aquesta novel·la inclou diversos termes hawaïans que hem conservat. Aquí els hem marcat en cursiva i en podeu trobar el significat al glossari que hem incorporat a la pàgina 441.

Per a l'avia, amb qui vaig recórrer
cent trenta quilòmetres d'anada i tornada
per comprar el llibre nou de la sèrie.

Part I

NAIXEMENT

1

MALIA, 1995

Honoka'a

Quan tanco els ulls, encara som tots vius i aleshores se'm fa evident què volen de nosaltres els déus. Potser la gent situa l'origen del mite que fan córrer sobre la nostra família en aquell dia blau i diàfan davant la costa de Kona, amb els taurons, però jo sé que no és així. Vam començar abans. Sobretot tu. Feia temps que havien destruït el regne de Hawaii —l'alè dels boscos humits i el cant dels verds esculls esclafats sota el puny dels centres d'estiueig i dels gratacels dels *haoles*— i aleshores la terra va començar a fer una crida. Això ho sé ara gràcies a tu. I també sé que els déus anhelaven un canvi i que tu eres el canvi. Durant els nostres primers dies vaig veure molts senyals, però jo no creia. El primer va arribar un dia que el teu pare i jo estàvem nus a la camioneta a la vall de Waipi'o i vam veure els espectres en una marxa nocturna.

Era un divendres, *pau hana*, i havíem baixat a la vall de Waipi'o; la tia Kaiki feia de cangur del teu germà a casa, i el teu pare i jo sabíem que aprofitaríem aquella nit sense criatures per cardar com bojos i, només de pensar-hi, ens

venia una esgarrifança electrizant. I què tenia d'estrany, això? La pell torrada pel sol, el teu pare amb aquell cos de jugador de futbol americà i jo de jugadora de bàsquet, i tots dos vivíem el nostre amor com l'addicció més excitant. A més, érem a la vall de Waipi'o, una esquerda profunda de verdor exuberant partida per un riu d'un marró platejat i llis com un mirall, després una platja ampla de sorra negra que s'endinsava en el Pacífic escumós.

Baixada lenta fins al fons de la vall amb la Toyota mig desballestada del teu pare, un revolt tancat rere l'altre, un cingle escarpat a la dreta, asfalt irregular sota les rodes, la carretera tan costeruda que la cabina de la camioneta s'omplia de la fortor de les entranyes calentes del motor.

Després, per una carretera accidentada de textura llimosa i plena de bassals de fang profunds que recorre el fons de la vall, vam arribar a la platja i vam aparcar vora les roques que vorejaven la sorra i que eren com ous negres i pigallats; el teu pare em va fer riure fins que vaig sentir un pessigolleig càlid a les galtes i les últimes ombres dels arbres s'allargassaven cap a l'horitzó. L'oceà retronysia i espetegava. Vam desplegar els sacs de dormir a la caixa de la camioneta, sobre el tros d'escuma pudent de grava que el teu pare va posar-hi només per a mi, i quan se'n van haver anat els últims adolescents, i el dens zum-zum del baix de reggae s'esvaïa bosc endins, ens vam despullar i et vam fer.

Suposo que com que no pots sentir els meus records, no serà tan *pilau*, i, de tota manera, a mi m'agrada recordar. El teu pare em va aferrar un grapat petit de cabells, uns cabells que adorava, negres i arrissats impregnats de Hawaïi, i el cos se'm va començar a encorbar rítmicament contra la seva pelvis, i gemegàvem i panteixàvem, amb el nas camús

aixafat l'un contra l'altre; aleshores el vaig apartar per encamellar-me sobre ell, i la nostra pell era tan calenta que n'hauria volgut guardar l'escalfor per a les vegades a la vida que havia tingut fred, i els seus dits em recorrien el coll, la seva llengua, els mugrons foscos, amb una delicadesa que ningú no veia mai, i entre les remors i sons del sexe, rèiem una mica, tancant i obrint els ulls i tornant-los a tancar, i no paràvem, ni tan sols quan els últims moments de claror del dia es van apagar.

Després, mentre jèiem sobre els sacs de dormir i l'aire fresc ens eixugava el cos humit, de sobte, el teu pare va fer un posat seriós i es va apartar de mi.

—Ho has vist, això? —va preguntar.

Jo no sabia què havia vist; tot just sortia d'una mena de boira i encara em fregava les cuixes l'una contra l'altra pel pessigolleig, les restes del torrent untuós del nostre amor, però aleshores el teu pare es va incorporar tot d'una. Jo em vaig agenollar, encara èbria de sexe. Els meus pits oscil·laben a frec del seu bíceps esquerre i els meus cabells li queien a sobre l'espatlla i, tot i que estava espantada, em sentia sensual i em van venir ganes d'estirar-lo i sentir-lo dins meu, llavors mateix, sense importar-me el perill.

—Mira —va xiuxiuejar ell.

—Va —vaig dir jo—, no m'enredis, *lolo*.

—Mira —va tornar a dir ell. I vaig mirar i el que vaig veure em va deixar garratibada.

Al cim del serrat més llunyà de Waipi'o havia aparegut una llarga filera de llums tremoloses que s'enfonsaven i s'enlairaven a poc a poc a mesura que avançaven per la capçalera de la vall. Verdes i blanques, guspirejant, n'hi devia haver unes cinquanta, i mentre les miràvem vam veure que

eren: foc. Torxes. Havíem sentit parlar de les processons nocturnes, però sempre havíem pensat que només eren un mite, part d'un himne que parlava de tot el que Hawaii havia perdut; una marxa dels espectres dels *ali'i* morts feia molt de temps. Però ara els teníem al davant. S'enfilaven a poc a poc serrat amunt i es dirigien cap al fons negre de la vall i al que hi podien trobar uns reis morts vivents enmig de la humitat i de la foscor. La corrua de torxes avançava amb pas feixuc pel serrat, picant l'ullet entre els arbres, enfonsant-se i enlairant-se, fins que tot de sobte les flames es van apagar.

Per tota la vall va ressonar un gemec esquerdat i ens va envoltar del tot, un so com el que imaginava que devia fer una balena abans de morir.

Ni al teu pare ni a mi ens va sortir cap paraula. En un no res ens vam alçar, vam baixar de la caixa de la camioneta, vam vestir-nos d'una revolada, els peus nus sobre la sorra granelluda i negra, i, esbufegant, ens vam enfilars d'un salt a la cabina; tot seguit el teu pare va engegar i, amb el motor ben revolucionat, vam enfilars a tota marxa la carretera de la vall amb els fars il·luminant les roques, els bassals de fang i les fulles verdes i brillants; sabíem que aquells fantasmes eren darrere nostre, al voltant; i encara que no els vèiem, en notàvem la presència. La camioneta trontollava sobre l'asfalt malmès per les roderes, pel parabrisa es veien arbres, el cel, i més enllà, al llot, amunt i avall mentre rebotàvem, tot era negre i blau tret del que il·luminaven els fars de la camioneta, que el teu pare feia córrer tant com podia entre els arbres que ens sotjaven carretera amunt. Vam allunyar-nos del fons de la vall tan de pressa que ara a sota no hi havia res, tret de quatre esquitxos de llum de les cases situades a

la part posterior de la vall; els contorns dels camps de taro enfonsats es veien blancs en plena nit.

No vam parar fins que no vam ser al mirador. La cabina s'havia omplert de pànic i d'esforç mecànic.

El teu pare va deixar anar un llarg sospir i va dir:

—Hòstia consagrada!

Feia estona que no havia blasfemat. Les torxes havien desaparegut, i també els espectres de la nit. Vam escoltar-nos el batec de la sang a les orelles, que ens deia «vius vius vius».

Són coses que passen, ens vam dir el teu pare i jo, poc després i durant molts anys. Al capdavall, a Hawaii hi havia molta gent que havia vist coses semblants. Durant molt de temps, quan ho explicàvem a l'estil *kanikapila*, en barbacoes a la platja o en festes al *lanai* de les cases, sempre sortien històries semblants.

La marxa nocturna dels espectres: et vam concebre aquella nit, i durant els primers anys de la teva vida van passar coses estranyes. Com ara que els animals canviaven quan eren a prop teu: ben dòcils de sobte, et fregaven amb el morro i formaven una rotllana com si fossis un dels seus, tant si eren gallines, com cabres o cavalls; era una cosa instantània i infrangible. Després, quantes vegades et vam enxampar al pati del darrere menjant grapats de terra o de fulles i flors compulsivament! Això anava molt més enllà de la curiositat vulgar dels altres *keikis* de la teva edat. I algunes plantes, com ara les orquídiades dels cistells penjats, esclataven en colors increïbles gairebé d'un dia per l'altre.

Són coses que passen, continuàvem dient-nos.

Però ara ho sé.

Recordes Honoka'a el 1994? No era tan diferent de la d'ara. Māmane Street, flanquejat a banda i banda per edificis baixos de fusta dels primers temps de la canya de sucre, amb la porta del carrer repintada però per dins els mateixos ossos vells. Els tallers descolorits de reparació de cotxes, la farmàcia amb les ofertes de sempre als aparadors, el supermercat. La casa de lloguer on vivíem, situada als afores, amb capes de pintura escrostada i habitacions estretes i nues, el quarto de la dutxa al fons del garatge. L'habitació que comparties amb en Dean, on vas començar a tenir malsons confusos relacionats amb la canya de sucre i la mort.

Quines nits! Tu venies sense fer soroll a la vora del nostre llit, encara mig embolicat amb els llençols, i et gronxaves, amb els cabells separats en totes direccions, fent soroll amb el nas en respirar.

Mare, deies, ha tornat a passar.

Jo et preguntava què havies vist, i llavors començaves a deixar anar tot d'imatges: camps negres esquerdatats i buits, tiges de canya de sucre que no sortien de terra sinó del pit, dels braços, dels ulls meus o del teu pare o del teu germà o de tots nosaltres; després un soroll com el de la bonior d'un vesper; i mentre enraonaves, els ulls no eren els teus, no eres tu qui hi havia al darrere. Només tenies set anys, i quines coses que brollaven de tu! Però al cap d'un minut de parlar d'aquesta manera, tornaves a aquest món.

Només ho has somiat, et deia jo, i tu em preguntaves què volia dir. Jo provava de donar alguna interpretació dels malsons: la canya de sucre, la collita de la família o els ruscs, però mai no et recordaves del que m'acabaves d'explicar. Era com si t'acabessis de despertar i et trobessis davant meu, mentre jo t'explicava la història d'una altra persona. Primer

tenies aquests malsons cada dos o tres mesos, després cada dues o tres setmanes i finalment cada dia.

La plantació de canya de sucre ja hi era abans que nasquéssim; tot aquest costat de l'illa malmès per camps de canya de sucre, de *mauka* fins a *makai*. Estic segura que des del començament la gent parlava de l'última collita, però semblava que no arribaria mai: «A Hāmākua encara contracten gent», deia el teu pare, traient importància als rumors amb un gest de mà. Però un dia, així que els teus malsons ja van ser diaris, per Māmane Street van arribar els tocs greus de clàxon dels camions de canya, una tarda de setembre de 1994, i el teu pare era un dels conductors.

Si pogués volar per sobre del nostre poble i veure'l des de dalt el cel, ho recordaria així: van arribar a la ciutat els camions semiremolcs, molts amb caixes de tela metàl·lica buides com el costellam d'animals abandonats, oscil·lant mentre avançaven i deixaven enrere el local de l'Exèrcit de Salvació, esglésies, aparadors buits on abans s'exhibien caixons plens de productes de plàstic barats d'importació, l'institut, situat al davant de l'escola de primària, i el camp de futbol americà, beisbol i futbol. A mesura que els camions anaven passant tocant el clàxon, la gent va anar sortint del banc i del supermercat i es va anar agrupant en files a les voreres o als vorals dels carrers. Fins i tot els que no van sortir dels establiments devien sentir els laments dels clàxons, els esbiecs dels frens d'aire, l'himne d'un funeral industrial. Era el so d'una nova buidor que s'acostava. Com que no tornarien mai més als camps, els camions es veien ben nets i polits com un mirall, sense gens de brutícia a sobre, i el crom llançava a totes les famílies filipines, portugueses, japoneses, xineses i hawaianes que omplien els carrers, un

reflex relliscós i fugisser dels seus rostres morens i foscos i de la nova realitat que s'imposava.

Nosaltres érem entre la multitud; en Dean, la Kauai, tu i jo. En Dean s'estava ben dret i quiet com un soldadet. A nou anys, ja tenia les mans molt grosses, i recordo el tacte eixut de la seva mà en la meva. La Kauai es movia entre les meves cames, el pessigolleig lleuger dels seus cabells a frec de les meves cuixes, uns dits que em pressionaven. Tu te m'agafaves de l'altra mà i, a diferència de la confusió i la ràbia que transmetien els dits d'en Dean i el seu coll encarcerat, a diferència de l'aire somiós i apàtic que es desprenia de la Kauai, tu semblaves del tot en pau.

Ara puc endevinar el significat dels teus somnis: de qui era la mort, si dels nostres cossos o de la canya de sucre. En el fons, tant era. Tu havies vist acostar-se la fi abans que cap de nosaltres. Aquest va ser el segon senyal. Dins teu hi havia una veu, oi?, una veu que no era teva, tu només n'eres la gola. La veu sabia coses i provava de dir-te-les —de dir-nos-les—, però nosaltres no l'escoltàvem, encara no.

Són coses que passen, dèiem.

Els camions de la canya de sucre van girar just davant del supermercat, van enfilat pendent amunt i no van tornar mai més.

Poc temps després que la plantació se n'anés en orris, vam quedar totalment escurats. Tothom buscava alguna cosa; la situació no era diferent per al teu pare. Recorria l'illa amb el cotxe durant hores, perseguint un sou que era fugisser com un *obake*: ara hi és ara no hi és. Els matins de diumenge, a la claror carabassa que rebotava al vell empostissat de casa, s'estava davant del marbre de la cuina aferrant la seva tassa preferida, que escampava l'olor del cafè Kona,

i resseguint amb els dits la secció d'«ofertes de feina», mentre movia els llavis com si salmodiés. Els dies que trobava alguna cosa, retallava l'anunci a poc a poc, l'agafava amb la punta dels dits i el ficava en una carpeta de paper Manila que guardava a prop del telèfon. Els dies que no en trobava cap, rebregava el diari i el soroll que feia era com el d'un estol d'ocells que alçaven el vol.

Però això no privava el vostre pare de somriure, el teu pare. Res no l'en privava. Sempre era així, fins i tot quan les coses eren un no parar, fins i tot durant la vostra *hanabata*, quan tot just començàveu a aprendre de caminar i teníeu els llavis bruts de llet, i ell us aixecava enlaire i els cabells us voleiaven, i vosaltres mig tancàveu els ulls de felicitat i xisclàveu d'alegria. Us llançava tan amunt com podia, cap als núvols, deia ell, i quan baixàveu, el cor em feia un bot. Para, li deia, sobretot quan ho feia a la Kauï.

No em cauran pas, deia ell. A més a més, en podem fer un altre, si es trenquen el coll.

Altres vegades, al matí es quedava fins tard al llit —gairebé sempre havia estat un home matiner, i ho va continuar sent quan van deixar de venir els camions de la canya de sucre— i, arraulit arran meu, començava a fer rialletes ximples per sota del bigoti fi, i jo mirava de desempallegar-me dels llençols abans que fes un bon pet i m'enxampés a dins amb ell la pudor de mongetes i formatge o del que fos que se li remogués dins els budells.

Gairebé és més gustós quan surt que quan entra, eh?, deia i reia altre cop, com si fóssim a l'institut i haguéssim fet campana a la cinquena hora. Recordo una vegada que va fer un dels seus pets sota els llençols i em va fer la mateixa pregunta, i jo li vaig dir que no ho sabia, que m'ho

deixés tastar, i li vaig ficar un dit per dins dels calçotets i l'hi vaig introduir al forat del cul, i llavors ell va fer un xiscle i es va apartar dient: Ep, això sí que no, això sí que no, i jo em vaig fer un bon tip de riure. Hi havia alguna cosa en el teu pare, en mi, en nosaltres, i en la manera com ens burxàvem que combinava amb els moments tranquils; al quarto de bany, mirant-nos l'un a l'altre al mirall mentre ens rentàvem les dents, o fent malabars amb l'únic cotxe que teníem (vam canviar la camioneta tronada per un SUV tronat just quan vas néixer) per portar-vos a l'exposició de treballs de ciència, a l'entrenament de bàsquet o a les sessions de *hula*.

Però si haguéssim abocat els diners que teníem en un got, el got seria mig buit. El vostre pare va tenir la sort de trobar una feina de mitja jornada en un hotel, cosa que hauria volgut qualsevol, però no en va aconseguir cap a jornada completa, ni tampoc bones propines al restaurant, només feia habitacions; i quan tornava a casa em parlava de les bandades de minàs que anaven als balcons a picotejar plats d'*ahi*, gairebé intactes, i dels munts de roba que trobaven al terra de les habitacions. Aquells *haoles* tenien dos parells de peces de roba per a cada dia de vacances, deia; dos per a cada dia.

I llavors, per reestructuració de fi de temporada, va perdre la feina tan de pressa com l'havia trobada. I a mi em van retallar dràsticament les hores al magatzem de macadàmies. Els àpats de casa cada vegada eren més senzills, i res de pensar en la piràmide dels aliments. El vostre pare feia tot el que podia: anava a pintar a les cases, s'ocupava dels jardins, un parell de dies anava a la granja d'un amic. Alguns vespres em donaven feina al Wipeouts Grill. Tornàvem a casa amb l'esquena feta pols, les cames adolorides i el cap com

un timbal, i llavors ens passàvem les criatures, perquè quan l'un acabava el torn, l'altre el començava. Però aquests torns cada vegada van ser més escassos fins que un dia, de sobte, érem a casa fent anar la calculadora per esbrinar quant de temps podríem aguantar.

—Això no ho podem fer —em va dir un dia el teu pare. Era tard al vespre i vosaltres ja dormíeu. Carrer avall bordaven els gossos, però els lladrucs se sentien fluixos i ja ens hi havíem acostumat. A la claror daurada del llum de taula, la nostra pell tenia el to de la mel. Al vostre pare se li havien humitejat els ulls. No em podia mirar a la cara i em vaig adonar que feia molt de temps que no m'explicava acudits. Va ser llavors que em vaig espantar.

—Quant de temps? —vaig preguntar.

—Potser uns dos mesos sense problemes —va dir ell.

—I després què? —vaig preguntar, tot i que sabia la resposta.

—Trucaré a en Royce —va dir—. Ja n'hem parlat.

—En Royce viu a O'ahu —vaig dir—. Això vol dir cinc bitllets d'avió. És una illa molt diferent, una ciutat. Les ciutats no són barates.

Però el vostre pare ja s'havia aixecat per anar al quarto de bany. Va encendre el llum i va engegar el ventilador, després vaig sentir l'aigua que queia a la pica i que ell agafava aire i l'expulsava mentre es rentava la cara.

Em van venir ganes de trencar alguna cosa; tot era massa tranquil i silenciós. El vostre pare va tornar a l'habitació.

—Em sembla que m'hauré de vendre el cos —va dir—. L'*okole* als *mahus*; el *boto* a les senyores. Ho faria per nosaltres. Ho faria per tu —va afegir, després d'uns instants de silenci. Sense la camisa posada, es contemplava al mirall

de cos sencer—. Vull dir que mira'm bé! Hi ha molt de sexe en reserva en aquest cos!

Jo vaig riure i el vaig abraçar des de darrere. Vaig obrir les mans sobre cadascun dels pectorals i tant me va fer que ja comencessin a penjar-li com les mamelles d'una gossa.

—Jo potser pagaria per aquests músculs.

—Quant? —Vaig veure la rialleta del teu pare al mirall.

—Segons què inclogui —vaig dir, mentre feia baixar la mà esquerra fins a la cintura.

—Depèn —va dir ell.

—Mmmm —vaig fer jo—. El que ara palpo deu valdre uns dos o tres dòlars.

—Ei! —Em va apartar la mà.

—Pagaria per minut —vaig dir, arronsant les espatlles, i el vostre pare va fer un esbufec. Però llavors va rumiar uns instants.

—No n'hi haurà prou de vendre'm la cigala —va dir.

Tots dos ens vam asseure a l'espona del llit.

—La Kau i en Nainoa porten roba d'en Dean —vaig dir—. I tenen el dinar de franc a l'escola.

—Ja ho sé.

—Què vam menjar per sopar ahir? —vaig preguntar.

—*Saimin* i *spam*.

—Què vam menjar per sopar abans-d'ahir?

—Arròs i *spam*.

El vostre pare es va tornar a aixecar. Va anar cap a l'escriptori, es va inclinar i va recolzar-s'hi amb totes dues mans, com si el volgués fer anar cap a un costat o l'altre.

—Quinze dòlars —va dir.

Es va redreçar, va fer un sospir i va posar la mà sobre el tocador.

—Vint-i-cinc dòlars.

—Quaranta —vaig dir.

—Vint —va dir fent que no amb el cap.

I així va anar fent, tocant tot el que veia: un llum de set dòlars, un marc de fotos de dos dòlars, un armari ple de roba de cinc dòlars, el valor de les nostres vides no arribava a les tres xifres.

Les matemàtiques no han estat mai el meu fort, però veia com acabaria tot això: llums de poc voltatge, plans de pagament i galledes que servien de dutxa. Així doncs, tres dies després de fer aquells càlculs, vam portar-vos a tots a escola i, amb el ganivet de caça del teu pare a la bossa, em vaig posar a fer autoestop per anar de franc a Hilo, que era seixanta-cinc quilòmetres lluny, i després a caminar sota la pluja xafogosa fins a l'oficina de la Secció Vuitena del comtat de Hawaii on vaig començar a omplir una sol·licitud.

—Què l'ha portat fins aquí avui? —em va preguntar la dona de la recepció, en un to que no era d'animadversió; tenia els braços foscos i pigats i ple de sacsons que li sortien per la brusa sense mànigues: hauria pogut ser la meva germana; era la meva germana.

—Què m'ha portat fins aquí... —vaig repetir. Si en tingués la resposta, ara no seria aquí, dreta i xopa de la humitat de Hilo, per pidolar ajudes per a un pis de lloguer.

I aquesta era la nostra situació quan va arribar el tercer senyal. Ja no podíem retallar res més. Però va aparèixer en Royce, tan senzill com una trucada al vostre pare i una frase:

«Em sembla que tinc feina per a tu, cosí», i de cop i volta tot va apuntar cap a O'ahu. Havíem venut algunes coses i després en vam vendre més, al voral de la carretera que va a Waimea, vora el pati d'esbarjo, davant de l'església catòlica, on els arbres fan ombra a les places d'aparcament i per on ha de passar tothom amb el cotxe si volen anar a la platja. Amb els diners d'aquelles vendes, l'ajuda del banc d'aliments i la Secció Vuitena, vam poder arrebregar prou diners per comprar cinc bitllets per anar a O'ahu i encara ens en van quedar uns quants al banc.

El vostre pare ja havia decidit com gastaria la resta dels diners: en un creuer amb una embarcació amb fons de vidre per la costa de Kona. Recordo que li vaig dir que no, que no ho podíem fer, això; que havíem d'estalviar tant com poguéssim per a O'ahu. Però ell va respondre que quina mena de pare seria si no podia oferir als seus fills alguna cosa que els distraqués.

—Mereixen molt més del que tenen —va dir; encara ara me'n recordo— i els hem de fer entendre que les coses aniran millor.

—Però no els fa falta un creuer per a turistes —vaig dir jo—. No som d'aquesta mena de famílies.

—Doncs potser per una vegada vull ser una família d'aquestes —va dir ell.

No vaig saber què contestar.

Així doncs, Kailua-Kona, Ali'i Drive, parets baixes de pedra i voreres sinuoses davant de trams de platja ensucrada i oceà lluminós, després tots els aparadors, petites trampes per a turistes que menaven com un rastre de molles de pa fins als hotels de la platja. El vostre pare i jo ens vam quedar plantats al moll de Kona, cadascun amb un bitllet per pujar

en una d'aquelles embarcacions, i també un per a cada un de vosaltres, i vam observar el vaivé de les onades i les barques que, lluents, es gronxaven, s'enfonsaven i resplendien a cada embat. El moll era llarg, cobert d'asfalt negre i s'hi veien canyes a banda i banda, i al mig hi havia una colla de nois de la zona que de la vora estant es llançaven a l'aigua, l'un darrere l'altre, i se submergien en un esclat dins l'escuma del noi que havia saltat abans; exclamant «chee-hu» i amb els peus molls, pujaven els graons de fusta, plaf-plaf, fins a dalt del moll altre cop.

Al cap de no res, vam deixar enrere el port de Kona, asseguts en còmodes sofàs modulars al *Hawaiian Adventure*, un vaixell com els que veiem sempre navegar enmig de la calitja de la costa de Kona, sobretot al capvespre, embarcacions amb tobogans a la part posterior i turistes vermells com gambes xerrant a les cobertes amb teulada. Però aquest tenia un buc mitjà equipat amb un vidre gruixut al fons pel qual es veia l'oceà, i mentre els motors enviaven constantment unes vibracions suaus a la coberta, l'aigua, primer d'un verd blavós, es va anar enfosquant fins a adquirir gairebé un to morat, i el coral era cada cop més gruixut i nuós i formava seccions de dits allargats i masses arborescents, i els tentacles vermells de les anemones de mar es gronxaven com si la marea fos un vent. Jo sentia l'olor del sol que escalfava la sal del mar a les vores de l'embarcació, l'almívar Malolo massa dolç del ponx de fruita i la fortor del combustible dièsel dels motors, que no paraven de grinyolar.

Gairebé tota l'estona vam seure a dins, tots cinc de costat al davant de tot i en seients retràctils i còmodes, miràvem pel vidre del fons, mentre jo explicava a quin déu representava cada animal, la manera com els animals van

salvar els primers hawaiians o s'hi van afrontar, i el vostre pare feia broma sobre els seus avantpassats filipins, de qui deia que només menjaven caçó o peixos negres de morro llarg; mentrestant el sol es filtrava pel sostre i el motor continuava roncant sota els nostres seients. Jo m'havia endinsat en un son càlid i tranquil, amb la Kauï dormant als meus braços, quan de sobte em vaig despertar sense saber per què.

Tu, en Dean i el teu pare no hi éreu, de fet no hi havia ningú a la cabina del vidre per mirar el fons. De la coberta pujaven unes veus. Vaig treure'm la Kauï de la falda —ella es va queixar— i em vaig aixecar. Les veus eren brusques i llançaven ordres bàsiques. Ara virarem, continuïn assenyallant, agafi el salvavides. Recordo que vaig tenir la sensació com si els sons vinguessin de l'altre costat d'una cova, de tan llunyans, que els sentia dins del cap com envoltats de cotó.

Vaig agafar la mà de la Kauï. Encara es fregava els ulls i rondinava, però jo l'arrossegava escales amunt per sortir de la cabina i pujar a la coberta superior, que era d'una blancor insuportable. Vaig haver de protegir-me els ulls amb la mà i forçar tant la vista que vaig notar una tensió als llavis i a les genives. La gent s'havia aplegat al llarg de la barana de la coberta blanca i lluent i mirava l'oceà. Assenyalaven l'aigua.

Recordo que vaig veure el teu pare i en Dean entre la gentada. Potser eren a uns deu metres de la Kauï i de mi, i jo no entenia què passava, per què el teu pare forcejava amb en Dean per apartar-lo de la borda i en Dean cridava «Deixa'm anar» i «Jo el trauré». Un dels mariners de coberta, que duïa un polo blanc i una gorra de beisbol, va llançar un salvavides vermell enlaire, el qual va oscil·lar i rodolar pel cel agitant la corda darrere seu.

No sé si llavors vaig anar corrents cap on hi havia el teu pare; ni si el teu pare havia aconseguit arrencar en Dean de la borda. Tampoc no sé si feia mal a la Kauï de tan fort que li aferrava la mà. Suposo que sí, però no me'n recordo; només recordo que era al costat del teu pare en aquella coberta blanca i enlluernadora que pujava i baixava amb l'onatge, i que tota la nostra família també hi era, menys tu.

El teu cap surava a l'oceà, amunt i avall com si fos un coco. Com més anava més petit i lluny et veies, i l'aigua xiulava i fuetjava l'embarcació. No recordo que ningú digués gaire res, tret del capità, que cridava des de dalt: «Continuïn assenyalant. Ara virem. Continuïn assenyalant».

El teu cap es va enfonsar sota l'aigua i l'oceà tornava a ser pla i clar.

Pels altaveus se sentia una cançó. Era una versió hawaiana tronada i molt ensucrada i estúpida de «More than Words», que encara ara no puc sofrir, tot i que abans m'havia agradat. Els motors no paraven. El capità enraonava des de dalt darrere el timó, i demanava a en Terry que continués assenyalant. En Terry era el qui havia llançat el salvavides que ara surava buit sobre les onades i s'apartava del punt on jo havia vist el teu cap.

Estava tipa que em diguessin que havia d'assenyalar, que m'havia d'esperar, i vaig dir alguna cosa a en Terry. L'home va fer una ganyota. Després vaig veure que movia la boca sota el bigoti i deixava anar unes paraules. I el capità continuava cridant des de dalt. El teu pare també es va posar a enraonar, tots quatre dèiem coses. Em sembla que vaig acabar dient alguna cosa que va sobresaltar en Terry, i vaig veure que la cara se li posava ben vermella al voltant de les ulleres de sol. Jo em vaig veure reflectida en aquelles ulleres,

més morena del que em pensava, cosa que recordo que em va alegrar, i amb les espatlles de jugadora de bàsquet, i aleshores vaig parar de forçar la vista. Tot d'una, em vaig veure enfilada dalt de la barana, i en Terry va arquejar les celles i va començar a obrir la boca davant meu. Em va voler agafar —em sembla que el teu pare també—, però vaig saltar cap a l'oceà immens i buit.

Quan feia poca estona que nedava, em van passar uns taurons per sota. El primer record que en tinc és el d'unes taques fosques; després l'aigua em va donar una idea del pes d'aquells animals quan en vaig sentir l'empenta del deixant a les cames i al ventre. Van passar per davant meu, mentre les quatre aletes travessaven la superfície com ganivets a la cresta d'onades fosques, i avançaven cap a tu. Quan van arribar al punt on hi havia hagut el teu cap, els taurons es van submergir. Vaig posar-me a nedar darrere seu, però hi havia tanta distància que era com si nedés cap al Japó. Em vaig capbussar intentant veure alguna cosa. Sota l'aigua no hi havia res, tret d'una foscor vaga i escuma allà on hi havia els taurons. Més colors foscos. Trossos de corda rosa que pujaven de l'escuma: jo sabia què vindria després.

Ja no tenia més aire. Vaig sortir a la superfície i vaig agafar oxigen, mig ennuegada. Si hi havia soroll, si vaig cridar, si la barca era més a prop, no me'n recordo. Vaig tornar a immerngir-me. L'aigua on eres tu s'havia remogut. Les siluetes dels taurons es retorçaven, se submergien, s'enlairaven, com en una mena de dansa.

Quan vaig tornar a sortir per agafar aire, tu eres a la superfície, de costat, com una nina de drap a la boca d'un tauró. Però el tauró t'aguantava amb delicadesa, ho entens? T'agafava com si fossis de vidre, com si fossis la seva cria. Et

van portar directament cap a mi, el tauró que t'aguantava anava amb el cap ben aixecat fora de l'aigua, com un gos. Quines cares, les d'aquelles bèsties... no dic mentida. Vaig tancar els ulls quan se'm van atansar, perquè estava convençuda que també m'agafarien a mi, i si tothom cridava i xisclava, com imagino que feien, i si jo tenia cap pensament al cap, no em recordo de res, tret de la negror dels meus ulls closos i de les pregàries que no em sortien de la boca.

Els taurons no em van atacar mai. Van tornar a passar-me per sota, pel voltant, arremolinats com un vent fort. I llavors vaig obrir els ulls. Tu eres vora l'embarcació, aferrat a un salvavides. El teu pare estirava el braç cap a tu —recordo que jo estava molt enfadada perquè es movia amb lentitud, com si tingués tot el temps del món, i em van venir ganes de dir: «Et penses que ets un coi de treballador en *pau hana*? Agafa el nostre fill, que encara és viu!»— i tu estessegaves, cosa que volia dir que respiraves, i no es veia cap taca vermella a l'aigua.

Això no era una d'aquelles coses que passen.

Oh, fill meu. Ara sabem que res de tot allò ho era. I va ser llavors que vaig començar a creure.